

Džek Keruak Big Sur

Preveo s engleskog
Đorđe Tomić

■ Laguna ■

Naslov originala

Jack Kerouac

BIG SUR

Copyright © 1962, Jack Kerouac

All rights reserved

Translation copyright © 2023 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kolo VI / Knjiga 26

Sve što sam ikada napisao je jedna velika knjiga, kao ona Prustova, s tim što su moja sećanja pisana u pokretu, a ne naknadno, na bolesničkoj postelji. Prvi izdavači nisu mi dozvolili da koristim ista imena likova u svim knjigama. *Na putu, Podzemnici, Darma lualice, Doktor Saks, Magi Kasidi, Tristeza, Anđeli očajanja, Kodijeve vizije* i ostale, uključujući i ovu, *Big Sur*, samo su poglavlja u celini koju nazivam *Legendom o Diluzu*. Namera mi je da u starosti prikupim sva svoja dela i vratim u njih imena tog jedinstvenog panteona, da ostavim za sobom policu punu knjiga i umrem zadovoljan. Sve što sam pisao čini jednu veliku komediju viđenu očima sirotog Ti Žana (mene), poznatog i kao Džek Diluz – svet brzine i nesmotrenosti, ali i slatke nežnosti, viđen kroz ključaonicu njegovog oka.

Džek Keruak

Džulijen
Evelin
Timi Džon Pomerej
Kodi Pomerej
Lorenco Monsanto
Irvin Garden
Romana Švarc
Robert Brauning
Pat Maklir
Vilemina „Bili“ Debni
Džeri Vagner
Artur Vejn
Dejvid Vejn
Ben Fejgan
Džoi Rozenberg
Leni Medouz
Džek Diluz

Lusijen Kar
Kerolajn Kasidi
Džon Alen Kasidi
Nil Kasidi
Lorens Ferlingeti
Alan Ginzberg
Lenor Kandel
Robert Lavinj
Majkl Maklur
Džeki Gibson Merser
Geri Snajder
Alan Vots
Lu Velč
Filip Vejlen
Sendi Džejkobs
Tom Fild
Džek Keruak

1.

Sa zvonika crkve okružene sirotinjskim slamovima vetar je pevao tužnu „Katlin“ dok sam se slomljen i krmeljav budio, stenjući neutešno posle još jedne noći provedene u piću, najviše zbog propalog plana za „tajni povratak“ u San Francisko, samo zato što sam se prvo napio kao svinja u zabачenim uličicama gde sam se skrivao među beskućnicima, a onda otišao pravo u Nort Bič da se vidim sa svima, iako sam prethodno razmenjivao duga pisma sa Lorencom Monsantom i dogovor je bio da se neprimetno ušunjam u grad, pozovem knjižaru, predstavim se kao Adam Julč ili Laladži Pulvertaft (koji su takođe pisci) i sačekam da me u tajnosti pokupi i odveze u svoju brvnaru u šumama Big Sura, gde ću narednih šest sedmica biti sasvim sâm, samo ću cepati drva, nositi vodu, pisati, spavati, šetati i tako dalje i tako dalje. A onda sam usred subotnje večeri mrtav pijan upao u njegovu knjižaru *Siti lajts*, gde su me odmah svi prepoznali (iako sam imao ribarski šešir i ribarsku kabanicu i nepromočive pantalone) i dan se završio pijanim obilaženjem svih slavniĦ barova – jebeni „Kralj Bitnika“ je ponovo u gradu i

svima plaća piće – Posle dva dana pijančenja, uključujući i nedelju, dan kada je trebalo da dođe po mene u „tajni hotel“ (hotel *Mars* na uglu Četvrte i Hauarda), Lorenzo se pojavio na vratima, ali niko mu nije otvorio, pa je pozvao momka s recepcije da otključa vrata i u sobi zatekao mene prostrtog na podu, naravno, okruženog praznim bocama, Bena Fejgana, koji je napola virio ispod kreveta, i Roberta Brauninga, slikara i bitnika, koji je hrkao na krevetu – Pomislio je: „Pa dobro, pokupiću ga sledećeg vikenda, verovatno će bančiti cele nedelje (kao i obično)“, i onda se sâm odvezao u brvnaru u Big Suru, uveren da je dobro postupio, ali, gospode, kad sam se najzad probudio, pošto su Ben i Brauning otišli nakon što su me nekako podigli na krevet, prvo što sam čuo bile su reči koje su napolju tužno odzvanjale: „Vratiću te kući, Katlin“, na vetru koji ih je zajedno s maglom nosio preko krovova istog starog jezivog i mamurnog San Franciska, gospode, mora da sam zaista dotakao dno, nisam u stanju ni da se odvučem u skrovište u šumi i ostanem trezan u gradu jedan minut – Bilo mi je to prvo veliko putovanje i odlazak od kuće (majčine kuće) otkako je izašla knjiga *Na putu*, koja me je „proslavila“ toliko da sam poslednje tri godine izludeo od neprojenih telegrama, telefonskih poziva, molbi, pisama, posetilaca, novinara, njuškala (jednom dok sam se spremao da sednem da zapišem priču, kroz prozor u prizemlju gromki glas je doviknuo „JE LI SLOBODNO?“), novinara koji mi upadaju u spavaću sobu dok još sedim u pidžami i pokušavam da zapišem san – Tinejdžera koji preskaču ogradu od dva metra koju sam podigao oko dvorišta pokušavajući da se odbranim – Gomile pijanaca s flašama u rukama koji su mi ispod prozora radne sobe dovikivali: „Izađi da popijemo, ko samo radi i ne zabavlja se taj ima da poludi!“ – Žene koja se pojavila na vratima i rekla: „Neću vas ni pitati da li ste

---

vi Džek Diluz, znam da on ima bradu, ali volela bih da mi kažete gde mogu da ga pronađem, treba mi jedan pravi bitnik za godišnju šindig zabavu“ – Pijanih gostiju koji povraćaju po radnoj sobi i krađu knjige, čak i olovke... Nezvanih poznanika koji ostaju danima zbog čistih čaršava i majčine dobre hrane... Poludeo sam od sebe samog stalno pijanog da bih bio zabavan, da bih sve to podneo, shvatio sam najzad da sam opkoljen i brojčano nadjačan, da moram pobeći nazad u samoću ili umreti – A onda je Lorenzo Monsanto poslao pismo i rekao: „Dođi u brvnaru, niko neće znati gde si i tako dalje“, pa sam se nečujno ušunjao u San Francisko preivalivši više od četiri hiljade kilometara od Long Ajlanda (Nortport) u udobnom kupeu *Kalifornijskog zefira*, gledao sam kako Amerika promiče pored mog ličnog prozora, zaista srećan prvi put posle tri godine, tri dana i tri noći nisam ni izašao iz kupea, sedeo sam tamo sâm sa instant kafom i sendvičima – putovao kroz dolinu Hadson, pa preko države Njujork do Čikaga, onda preko Velikih ravnica, preko planina i pustinje, onda uz kalifornijska brda, i sve je bilo lako kao u snu u poređenju s mučnim stopiranjem u ono vreme kada nisam imao dovoljno za transkontinentalnu železnicu (širok Amerike srednjoškolci i studenti misle: „Džek Diluz ima dvadeset šest godina, stalno stopira i putuje“, a ja imam skoro četrdeset i dosađujem se i smrdim u kupeu spavaćih kola na putu preko Slane pustinje) – U svakom slučaju, bio je to lep početak putovanja u utočište koje mi je dobri stari Monsanto tako velikodušno ponudio, ali umesto da sve prođe kao što je dogovoreno, probudio sam se pijan, bolestan, zgađen, uplašen, prestravljen čak tom tužnom pesmom koja lebdi nad krovovima i meša se sa plačnim uzvicima sa skupa Vojske spasa dole na čošku: „Satana je izvor alkoholizma, satana je izvor nemoralna, satana će te ubiti ako se odmah ne

pokaješ“ i najgore od svega sa zvucima povraćanja matorih pijanaca u susednim sobama, škripom stepeništa, hroptanjem koje stiže sa svih strana, uključujući i moje, hroptanjem koje me je probudilo u tom kvrgavom krevetu, hroptanjem od tutnjave voza u glavi koja me je podigla sa jastuka lako kao da sam duh.

2.

Osvrnuo sam se po svojoj jadnoj ćeliji, bio je tu ruksak pun nade, besprekorno spakovan i natovaren potrepštinama za život u šumi, minijaturni komplet za prvu pomoć, spisak namirnica za nabavku, čak i mali komplet igala i konaca koji je majka mudro dopunila (dodatnim zihernadlama, dugmićima, specijalnim iglama, malim aluminijumskim makazama)... Medaljon sa likom Svetog Hristofora, koji je u dobroj nadi zašila na preklop ranca... Unutra je bilo sve što mi je potrebno za preživljavanje, do poslednjeg džempera, maramice i patika (za šetnju) – Ali ruksak mojih nadanja ležao je okružen hrpom boca, sve su bile prazne, ispijeni sirotani belog portoa, opušci, đubre, užas... „Moram brzo da se pokrenem ili me više neće biti“, shvatio sam da ću nestati tamo gde su nestale poslednje tri godine pijanog beznađa, fizičkog, duhovnog i metafizičkog sloma o kome u školi nećete ništa naučiti, koliko god knjiga o egzistencijalizmu i pesimizmu da ste pročitali, koliko god zdela vizionarske ajavaske da ste popili, meskalina progutali, pejtla proždrali – To je osećanje koje obuzima čoveka kad se probudi u

delirijum tremensu, a strah od užasa smrti mu curi iz ušiju kao niti mreže debelih paukova iz tropskih predela, osećaš se kao grbavo čudovište od blata koje urla u ključalom mulju negde ispod zemlje i vuče svoje blatno breme, kao da do članaka stojiš u ključaloj svinjskoj krvi, uh, kao da si do pojasa u džinovskom laboru vode zamašćene od pranja sudova bez ijednog mehurića – Lice sa izrazom nepodnošljivog bola u ogledalu, toliko izobličeno od patnje i ružno da ne možeš više ni da se rasplačeš nad njim, toliko je odvratno, toliko izgubljeno, bez dodirnih tačaka s nekadašnjim savršenstvom, bez ičega što bi te moglo dovesti u vezu sa suzama ili bilo čim drugim; kao da u ogledalu umesto tebe stoji onaj „Stranac“ Vilijama Sjuarda Barouza – Dosta! „Moram brzo da se pokrenem ili me više neće biti“ i zato skačem iz kreveta, dubim na glavi da bi se krv slila u paperjasti mozak, tuširam se u hodniku, nova majica, čarape i veš, brzo pakovanje, podižem ruksak na leđa i istrčavam napolje, bacajući ključ na recepciju, izlazim na hladnu ulicu i brzo koračam do najbliže prodavnice da kupim hranu za dva dana, pakujem je i onda lutam zabačenim uličicama ruske nesreće, gde beskućnici glava položenih na kolena sede svake večeri ispred musavih ulaza u jezivo krmeljavo gradskoj noći iz koje moram pobeći ili umreti, i najzad stižem do autobuske stanice – Pola sata kasnije sedeo sam u autobusu na kom je pisalo „Monterej“, jurili smo širokim neonskim putem, a ja sam sve vreme spavao i probudio se najzad okrepljen, zapanjen mirisom morskog vazduha, kada me je vozač prodrmao: „Stigli smo, Monterej“ – Tako mi svega, bio je to Monterej, stajao sam pospano u dva ujutro i posmatrao obrise malih ribarskih jarbola preko puta autobuske stanice. Da bih bekstvo priveo kraju, trebalo je da pređem još dvadeset kilometara niz obalu, do mosta iznad kanjona Raton, i siđem do brvnare.

3.

„Moram brzo da se pokrenem ili me više neće biti“, zato sam dao osam dolara taksisti da me odveze niz obalu kroz maglovitu noć, noć u kojoj su se na nebu s desne strane, tamo gde je more, ponegde videle zvezde, ali more nisam video, iako je taksista sve vreme govorio samo o moru – „Kako je ovde? Nikada nisam video ovaj kraj.“

„Nećeš ga ni noćas videti – kanjon Raton, kažeš, samo pazi gde staješ u mraku.“

„Zašto?“

„Samo upali onu lampu, kao što si rekao...“

I zaista, kada se zaustavio na mostu iznad kanjona Raton da izađem dok on prebroji novac, osetio sam da nešto nije u redu, jer se svuda čula strašna rika talasa, ali zvuk nije dolazio odande odakle je trebalo da dolazi, stizao je ne „odande“, već „odozdo“ – Most sam video, ali nisam video ništa ispod mosta – Put je povezivao dve litice, lep beli most s belim ogradama i belom trakom po sredini, kao što je uobičajeno na putevima, ali nešto tu nije bilo kako treba – Svetlosni snop farova probijao se kroz nekoliko grmova i nestajao u

praznini iza njih, tamo gde bi trebalo da je kanjon, kao da lebdimo visoko u vazduhu, iako sam jasno video utabanu stazu pod nogama i zemljani ispust pored puta – „Šta je, dođavola, ovo?“ – Napamet sam naučio malu mapu koju mi je Monsanto poslao, ali dok sam kod kuće maštao o bekstvu u utočište, moje vizije su bile bukoličke i pastoralne, video sam prelepe šume, zadovoljstva, a ne ovu zagonetku vazduha koji grmi iz mraka – Kada se taksi udaljio, skrušeno sam upalio železničku lampu da pogledam oko sebe, ali snop svetla se izgubio u provaliji isto kao što je svetlo farova nestalo u dubini mraka, a i baterija je bila prilično slaba pa sam jedva razaznao ivicu litice s leve strane – Što se mosta tiče, ni od njega nisam video ništa osim svetlećih graničnika koji su u daljini nestajali u tutnjavi mora – Rika je već bila strašna, a onda je zarežala još glasnije iz magle ispod mosta i zaletela se na mene kao besan pas, čak je i zemlja zadrhtala, gospode, gde je uopšte zemlja, kako more može biti ispod zemlje! – „Ne ostaje ti ništa drugo, momče“, progutao sam knedlu, „osim da uperiš tu lampu pred noge i pratiš svetlo, nadaš se da je to što vidiš staza i moliš se da tlo ne potone kad na njega zakoračiš“, drugim rečima, strahovao sam da će me lampa odvesti na stranputicu ako i na trenutak skrenem pogled s utabane staze pred sobom – Jedina uteha u tom užasu i tutnjavi bile su krupne drhtave senke koje je moja mala lampa bacala prema litici levo od puta; s desne strane (gde su se grmovi povijali od vetra s mora) nije bilo senki, jer nije bilo ničega na šta bi svetlo moglo da padne – Pošao sam teškim korakom, s rancem na leđima, pognut, prateći krug svetla lampe, spuštene glave, sumnjičavo motreći, kao čovek koji se našao pred opasnim idiotom koga ne bi želeo da naroguši – Utabana staza se prvo polako uspinjala, pa skrenula desno, onda se malo spuštala, pa se ponovo uspinjala – Tutnjava

mora ostala je iza mene i u jednom trenutku sam zastao, okrenuo se i pogledao u mrak, ali ništa nisam video – „Ugasiću lampu na trenutak da proverim vidljivost“, rekao sam sebi ukopan nasred staze – Nije bilo koristi: kada sam ugasio lampu, nisam video ništa osim sivkastog peska oko stopala.

Napredujući dalje uzbrdo i udaljavajući se od tutnjave mora, osetio sam se malo sigurnije i onda na stazi ugledao nešto zastrašujuće, zastao sam, pružio ruku i oprezno pošao napred, da bih shvatio da je to samo prelaz za stoku (gvozdene šipke pobijene širinom puta), a onda je dunuo vetar s leve strane, iz smera u kom bi trebalo da stoji litica, i ja sam se okrenuo, ali tamo nije bilo ničega. „Šta se ovde, dođavola, događa!“ „Samo se drži staze“, javio se drugi glas, koji je pokušavao da ostane smiren, pa sam tako i uradio, a onda sam čuo neki novi zvuk s desne strane, pa sam tamo usmerio lampu, ali video sam samo grmlje kako se talasa suvo i zloslutno, grmlje kakvo raste na obodima kanjona, ono koje vole zvečarke (zvuk koji sam čuo jeste bila zvečarka, zvečarke ne vole kad ih usred noći probudi trapavo grbavo čudovište s baterijskom lampom).

Staza je ponovo počela da se spušta i s leve strane ukazala se litica koja mi je ulivala poverenje, po sećanju na Lorijevu mapu trebalo je da se uskoro pojavi i potok, evo, čuje se kako mrmori i hući duboko dole u mraku gde ću najzad izaći na zaravan i pobeći od urlikanja vetra s visine – Ali što sam se više približavao potoku stazom koja se sve strmije spuštala, to je tutnjava vode bila snažnija, pa mi je palo na pamet da ću možda upasti u potok pre nego što ga ugledam u onom mraku – Uralo je tačno ispod mene kao reka koja besni i izliva se – Takođe, dole je bilo mnogo mračnije! Dole su bile močvare, jeziva paprat, klizava debela mahovina, opasno hućanje vode, izmaglica koja se podiže hladna kao dah

smrti, preteće džinovsko drveće koje mi se nadnosi nad glavu i češe se o ranac – Znao sam da će zvuk biti još glasniji kada se spustim malo, pa sam u strahu od toga koliko bi glasan mogao postati, zastao da bolje oslušnem kako se punom snagom uzdiže ka meni iz meteža bitke između sila tame, dole se lomilo kamenje ili drveće ili nešto treće i sve je praštalo u vlažnom mraku utonule zemlje – Uplašio sam se silaska – Ustuknuo sam, rekao bi stari Edmund Spenser, uplašio sam se da će me dole bičevati vlažnim bičevima – Iz gustiša su se čuli ljigavi zeleni zmajevi – Vodio se drevni rat i nisam želeo da im smetam – Rat od milion godina, radije mu ne bih prilazio iz mraka – Režeći je izviraio iz hiljadu procepa, iz čudovišnog korenja sekvoja razbacanih po mapi sveta – Preteća zveka prašume koja ne želi da gradska propalica nastavi put ka još strašnijem moru koje je čekalo s druge strane – Gotovo sam osećao kako more proizvodi one zvuke iz drveća, ali imao sam lampu, trebalo je samo da pratim peščani put koji se spušta i spušta dole u klanicu, a onda, neočekivano, zaravan, debla mosta, evo ograde, potok je svega metar ispod mosta, samo ga treba preći, prosvetljena propalica, i otkriti šta je s druge strane.

Bacio sam pogled na vodu u prolazu, obična voda koja teče preko kamenja, nije čak ni duboka.

Onda su se preda mnom ukazale uspravane livade, dobra stara kapija korala, ograda od bodljikave žice i put s leve strane, najzad sam se smirio. Provukao sam se kroz bodljikavu žicu i nastavio uskim peščanim putićem koji je vijugao između mirisnih suvih vresova, kao da sam pobegao iz pakla i ušao u dobri stari raj na zemlji, hvala ti, bože (iako je samo minut kasnije srce ponovo htelo da mi iskoči kada sam ispred sebe ugledao crne obrise na belom pesku, ali to je bila obična stara balega rajske mazge).

4.

Ujutro (pošto sam prenoćio na belom pesku pored potoka) shvatio sam zašto je silazak niz kanjon bio tako strašan – Put ide vrhom trista metara visoke litice sa nekoliko oštih useka tamo gde je prelaz za stoku, a sa najviše tačke jednog useka izbija morska izmaglica s druge strane, strašan prizor, kao da nam jedna provalija iznad mora nije dovoljna – Najstrašniji prizor je most! Kada sam se zaputio prema moru teturajući se stazom pored potoka, visoko iznad glave ugledao sam preteći tanku liniju mosta na visini od hiljadu nepremostivih uzdaha, daleko iznad šume kroz koju sam sinoć prošao, jednostavno da ne veruješ svojim očima, a da sve bude još strašnije, taman da ti srce zalupa, kada sam izašao sa zavoja staze koja se sad jedva nazirala, na mene je pojurio ogroman talas s belom krestom i obrušio se na pesak, učinilo mi se da je mnogo viši od mesta na kom sam stajao, dovoljno da čoveka natera da se okrene i potrči u brda – I ne samo to, na plavom moru iza visokih talasa bilo je mnogo krupnih crnih stena koje su se uzdizale kao neka nakazna prastara utvrđenja s kojih se sliva sluz, milijarde godina bola, tu pred

mojim očima, crna planina bola i ropske usne od pene u podnožju – Iskoračiš s ljupke šumske staze s travkom među zubima i travka ti ispadne iz usta kad ugledaš taj užas – Posmatraš taj neverovatno visok most i osećaš prisustvo smrti, s dobrim razlogom: dole ispod mosta, na pesku koji se pruža do litice, nalazi se malo uzvišenje, srce ti se steže kada ga ugledaš, to je automobil koji je pre desetak godina proleteo kroz ogradu mosta i pao trista metara niže na krov, još je tu, izvrnuta zardala šasija pokrivena trakama guma koje je progutalo more, stare ratkapne, sedišta iz kojih viri slama, tužna pumpa za gorivo, ljudi više nema –

Svuda se uzdižu nazubljene stene ispod kojih se kriju morske pećine, more penuša oko i unutar njih, pada i udara u pesak, a pesak se povlači (ovo nije plaža u Malibuu) – A onda, kad se okreneš da pogledaš šta ti je iza leđa, ugledaš prijatnu šumu koja se uspinje pored potoka, kao da si u Vermontu – Poviješ se dobro unazad da pogledaš nebo i, gospode, shvatiš da stojiš tačno ispod mosta koji visi gore s onim belim trakama i spaja dve litice između kojih automobili besomučno jure, kao u snu! S jedne strane na drugu! Jure niz put uz uzburkanu obalu! Kada neko kaže: „Oh, Big Sur je tako lep!“, gutam pljuvačku i pitam se zašto svi govore da je lep, a niko ne kaže koliko je strašan, ne kažu ništa o blejkovskom hroptanju oštrog stenja, o bolovima stvaranja sveta, o prizorima koji se ukazuju kad prođeš kolima na sunčan dan i ugledaš strašnu testeru mora koja se prostire kilometrima niz obalu.